

Faktor-Faktor Pemilihan Kerjaya Bidang Keusahawanan Dalam Kalangan Pelajar Politeknik.

Syahieda Binti Zakaria^{1*}, Zarina Binti Musa¹

¹Jabatan Teknologi Maklumat dan Komunikasi, Politeknik Sultan Mizan Zainal Abidin, 23000 Dungun, Terengganu

*Corresponding author E-mail: syahieda@psmza.edu.my

Abstrak

Keusahawanan memainkan peranan yang signifikan dalam merangsang pertumbuhan ekonomi negara melalui sumbangannya terhadap Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK), galakan pelaburan, serta penyediaan peluang pekerjaan. Oleh itu, kerjaya dalam bidang keusahawanan wajar dipertimbangkan sebagai salah satu pilihan utama oleh para pelajar untuk masa depan mereka. Selaras dengan itu, kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti faktor-faktor yang mempengaruhi pemilihan kerjaya dalam bidang keusahawanan dalam kalangan pelajar Diploma Teknologi Digital (DDT) di Politeknik Sultan Mizan Zainal Abidin. Bagi tujuan pengumpulan data, soal selidik telah diedarkan kepada 36 orang pelajar yang dijadikan responden kajian. Instrumen kajian menggunakan kaedah soal selidik dengan item berasaskan Skala Likert. Hasil kajian menunjukkan bahawa para pelajar berminat untuk menjadi usahawan dan mempunyai sikap yang positif terhadap kerjaya dalam bidang keusahawanan.

Kata Kunci: *Keusahawanan, Aspirasi Kerjaya, Pelajar Politeknik, Faktor Penentu Pemilihan Kerjaya Keusahawanan.*

1. Pengenalan

Pada Julai 2019, Perdana Menteri Malaysia telah melancarkan Dasar Keusahawanan Nasional (DKN) sebagai satu strategi jangka panjang untuk membentuk Malaysia sebagai sebuah negara keusahawanan yang cemerlang menjelang tahun 2030. Dalam kerangka ini, keusahawanan dianggap sebagai elemen strategik dan signifikan dalam usaha merealisasikan aspirasi Malaysia untuk mencapai status negara maju dan sejahtera menjelang 2030. Bidang ini juga mempunyai potensi besar dalam menyumbang kepada pembangunan sosioekonomi serta peningkatan produktiviti negara.

Selain itu, pengagihan pendapatan yang lebih adil melalui aktiviti keusahawanan dapat meningkatkan taraf serta kualiti hidup rakyat, seterusnya menyumbang kepada kesejahteraan sosial masyarakat. Bagi menerajui usaha pembangunan keusahawanan negara secara terancang dan bersepadu, kerajaan telah melancarkan Pelan Tindakan Keusahawanan Institusi Pendidikan Tinggi (PTK IPT) 2021-2025. Pelan ini bertujuan melahirkan lebih ramai usahawan dalam kalangan pelajar dan graduan institusi pengajian tinggi, termasuk graduan politeknik.

1.1 Pernyataan Masalah

Merujuk kepada Laporan Kajian Pengesanan Graduan yang dikeluarkan oleh Kementerian Pendidikan Tinggi (KPT) pada tahun 2022 hanya 8.2 peratus daripada 204,452 orang graduan institusi pengajian tinggi (IPT) yang bekerja, iaitu seramai 16,856 orang, telah menceburi bidang keusahawanan. Peratusan ini masih rendah jika dibandingkan dengan usaha kerajaan dalam menggalakkan keusahawanan sebagai salah satu pilihan kerjaya utama graduan. Situasi ini menimbulkan persoalan mengenai faktor-faktor yang mempengaruhi minat dan kecenderungan pelajar terhadap bidang keusahawanan, khususnya dalam kalangan pelajar institusi pengajian tinggi. Sehubungan itu, kajian ini dijalankan bagi mengenal pasti faktor-faktor yang mempengaruhi pemilihan kerjaya keusahawanan dalam kalangan pelajar Diploma Teknologi Digital di Politeknik Sultan Mizan Zainal Abidin.

Jenis IPT	Jumlah responden	Pekerja swasta (termasuk NGO)	Pekerja kerajaan	Bekerja dengan keluarga	* Usahawan (a+b)	Bekerja sendiri/freelance (a)	Majikan (b)
UA	92,945	69.8	18.9	4.6	6.7	4.9	1.8
IPTS	64,178	74.9	12.7	4.2	8.2	4.5	3.7
Politeknik	18,566	78.2	6.9	7.3	7.6	5.8	1.9
Kolej komuniti	5,634	74.2	5.1	8.0	12.8	10.2	2.6
Kolej vokasional	6,850	79.2	7.2	6.0	7.7	4.5	3.2
ILKA KKDW	8,982	63.3	4.5	9.9	22.3	16.5	5.8
ILKA KSM	3,320	82.5	6.2	2.7	8.6	5.8	2.8
ILKBS	1,866	81.6	6.2	3.2	8.9	6.7	2.3
ILKAP KPKM	410	64.9	7.8	15.4	12.0	9	2.9
ILKA KKR	351	84.3	1.4	8.0	6.3	5.4	0.9
ILKA MOTAC	39	66.7	10.3	15.4	7.7	7.7	-
IPT lain	1,311	75.3	6.6	6.3	11.8	7.6	4.2
Keseluruhan	204,452	72.7	14.0	5.1	8.2	5.6	2.7

Rajah 1: Laporan Kajian Pengesanan Graduan 2022 Kementerian Pendidikan Tinggi (KPT)-Taraf Pekerjaan Graduan 2022 Mengikut Jenis IPT

Maklumat dalam Rajah 1 jelas memperlihatkan bahawa daripada sejumlah 18,566 graduan politeknik yang sedang bekerja, hanya 7.6 peratus atau seramai 1,420 orang sahaja yang memilih untuk menceburi bidang keusahawanan. Peratusan ini menggambarkan bahawa kerjaya sebagai usahawan masih belum menjadi pilihan utama dalam kalangan majoriti graduan politeknik.

Sehubungan itu, bagi memastikan mahasiswa memiliki daya saing yang mampan dalam pasaran pekerjaan sebenar, Kementerian Pendidikan Tinggi (KPT) telah melaksanakan pelbagai inisiatif yang menekankan pendedahan serta pengukuhan ilmu dalam bidang keusahawanan. Antara inisiatif yang dijalankan termasuklah penganjuran program-program keusahawanan yang dirangka selaras dengan keperluan pasaran semasa dan masa hadapan, seperti Program Keusahawanan Digital Kreatif, Program Keusahawanan Sosial, Program Keusahawanan Teknologi, dan Program Keusahawanan Agro. Inisiatif lain termasuklah bengkel, latihan, serta integrasi elemen keusahawanan dalam kurikulum, yang bertujuan membentuk minda usahawan dan meningkatkan kecenderungan pelajar untuk menceburi bidang keusahawanan sebagai kerjaya masa hadapan.

1.2 Objektif Kajian

Kajian ini bertujuan mengenal pasti faktor pemilihan kerjaya keusahawanan dalam kalangan pelajar Diploma Teknologi Digital.

1.3. Persoalan Kajian

Kajian ini bertujuan menjawab persoalan sejauh mana faktor-faktor mempengaruhi pemilihan kerjaya keusahawanan dalam kalangan pelajar Diploma Teknologi Digital.

2. Metodologi Kajian

2.1 Pengenalan

Kaedah kajian atau metodologi merupakan komponen penting dalam sesuatu penyelidikan kerana ia menentukan arah dan pendekatan yang digunakan bagi mencapai objektif kajian. Melalui metodologi yang sistematik dan terancang, penyelidik dapat mengumpul data yang sahih dan relevan serta menganalisisnya dengan tepat bagi menjawab persoalan kajian.

Metodologi kajian ini memberi fokus kepada aspek-aspek seperti reka bentuk kajian, populasi dan teknik pensampelan, instrumen kajian, kaedah analisis data serta kesimpulan. Setiap aspek ini akan dihuraikan secara terperinci dalam subtopik yang seterusnya bagi memastikan ketelusan dan keberkesanan dalam proses penyelidikan.

2.2 Reka Bentuk Kajian

Reka bentuk kajian merupakan plan atau strategi yang digunakan untuk mengumpul dan menganalisis data secara sistematik. Kajian ini menggunakan kaedah di mana data dikumpul melalui soal selidik yang diedarkan kepada responden yang telah dikenal pasti. Melalui pendekatan ini juga, data yang diperoleh dapat dihuraikan dalam bentuk seperti min, peratus dan kekerapan, yang kemudiannya ditafsirkan bagi menjawab objektif kajian.

2.3 Populasi dan Sampel

Populasi kajian merujuk kepada keseluruhan kumpulan yang menjadi tumpuan penyelidikan ini. Populasi kajian ini terdiri daripada pelajar semester akhir sesi II 2023/2024 bagi Program Diploma Teknologi Digital.

Populasi tersebut adalah seramai 36 orang pelajar telah dipilih sebagai sampel kajian secara persampelan menyeluruh (total sampling), memandangkan saiz populasi adalah kecil dan terkawal. Sampel ini terdiri daripada 15 orang pelajar lelaki (42%) dan 21 orang pelajar perempuan (58%), dengan majoriti berbangsa Melayu.

2.4 Instrumen Kajian

Instrumen kajian yang digunakan ialah borang soal selidik berstruktur yang dibangunkan berdasarkan kajian lepas serta disesuaikan dengan objektif penyelidikan ini. Soal selidik ini mengandungi dua bahagian utama:

- Bahagian A:

Mengumpul maklumat berkaitan latar belakang demografi responden seperti jantina, bangsa, latar belakang pendidikan, pekerjaan ibu bapa, serta pengaruh jurusan pengajian terhadap pemilihan kerjaya.

- Bahagian B:

Instrumen kajian merangkumi item-item yang berkaitan dengan faktor pemilihan kerjaya dalam bidang keusahawanan, yang diukur menggunakan skala Likert lima tahap, bermula daripada 1 (Sangat Tidak Setuju) hingga 5 (Sangat Setuju). Skor min setiap item digunakan untuk menilai kecenderungan dan faktor dominan yang mempengaruhi minat responden terhadap bidang keusahawanan.

2.5 Kaedah Analisis Data

Data yang diperoleh melalui soal selidik dianalisis secara kuantitatif menggunakan perisian Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) versi terkini. Analisis data melibatkan:

- Statistik deskriptif seperti min, peratusan dan kekerapan bagi menghuraikan latar belakang responden dan mengenal pasti tahap kecenderungan terhadap faktor-faktor pemilihan kerjaya keusahawanan.
- Skor min setiap item dalam Bahagian B digunakan untuk menentukan sejauh mana responden bersetuju dengan pernyataan-pernyataan berkaitan faktor pemilihan kerjaya.
- Skor min keseluruhan digunakan bagi mengenal pasti tahap minat pelajar secara umum terhadap bidang keusahawanan.

2.6 Kesimpulan

Bab ini telah menghuraikan kaedah dan pendekatan yang digunakan dalam melaksanakan kajian ini secara menyeluruh. Reka bentuk kajian, populasi dan teknik pensampelan, instrumen soal selidik, kaedah analisis data telah dibincangkan secara terperinci. Pemahaman terhadap metodologi ini penting bagi memastikan kebolehpercayaan dan kesahan dapatan kajian yang akan dibentangkan dalam bab seterusnya.

3. Hasil Kajian

3.1 Bahagian A : Latar Belakang Responden

Seramai 36 orang pelajar semester akhir Sesi II 2023/2024 yang mengikuti Program Diploma Teknologi Digital yang terlibat dalam kajian ini. Maklumat dari segi jantina adalah seramai 15 orang (42%) responden terdiri daripada pelajar lelaki, manakala 21 orang (58%) adalah pelajar perempuan. Komposisi kaum menunjukkan majoriti responden adalah berbangsa Melayu seramai 34 orang (94%), manakala selebihnya adalah berbangsa Cina seramai 2 orang (6%).

Latar belakang pekerjaan bapa atau penjaga responden pula adalah seperti berikut:

- Bekerja di sektor awam: 11 orang (30.55%)
- Bekerja di sektor swasta: 11 orang (30.55%)
- Bekerja sendiri: 9 orang (25%)
- Bersara: 2 orang (5.5%)
- Lain-lain jenis pekerjaan: 3 orang (8.4%)

Dari segi latar belakang pendidikan menengah, majoriti responden berasal dari:

- Sekolah Menengah Akademik: 32 orang (89%)
- Sekolah Aliran Teknik/Vokasional: 2 orang (5.55%)
- Sekolah Aliran Lain-lain: 2 orang (5.55%)

Sementara itu, dapatan kajian menunjukkan bahawa program yang diikuti di politeknik memberi pengaruh terhadap pemilihan kerjaya pelajar. Seramai 24 orang (67%) menyatakan program mereka memberi banyak pengaruh, manakala 12 orang (33%) menyatakan ia hanya memberi sedikit pengaruh.

Bagi aspek latar belakang keusahawanan ibu bapa, hanya 12 orang (33%) responden mempunyai ibu atau bapa yang bekerja sebagai peniaga atau usahawan, manakala 24 orang (67%) tidak mempunyai latar belakang keluarga dalam bidang tersebut. Akhir sekali,

daripada aspek penglibatan ibu bapa dalam menyokong aspirasi kerjaya keusahawanan, seramai 34 orang responden (94.5%) menyatakan bahawa ibu bapa mereka memberikan sokongan dan sumbangan yang positif. Sebaliknya, hanya 2 orang responden (5.5%) menyatakan bahawa mereka tidak menerima sebarang sumbangan atau sokongan daripada ibu bapa dalam hal tersebut.

3.2 Bahagian B: Faktor-Faktor Pemilihan Kerjaya Pelajar untuk Menjadi Usahawan

Rajah 2: Faktor-Faktor Pemilihan Kerjaya Pelajar untuk Menjadi Usahawan

Berdasarkan Jadual 2, hasil dapatan menunjukkan bahawa faktor-faktor pemilihan kerjaya dalam bidang keusahawanan oleh pelajar berada pada tahap min yang tinggi, dengan skor min keseluruhan sebanyak 3.5502. Ini menggambarkan bahawa para pelajar mempunyai minat dan kecenderungan yang jelas terhadap bidang keusahawanan. Faktor yang mencatatkan skor min tertinggi termasuklah keberanian untuk menghadapi risiko kegagalan atau kerugian (3.79) serta sikap sentiasa berfikiran positif dalam menghadapi sebarang keadaan (3.70).

Ini menunjukkan bahawa pelajar memiliki sikap positif, berani mengambil risiko dan bersedia menghadapi cabaran, iaitu elemen penting dalam membentuk seorang usahawan yang berjaya. Selain itu, faktor seperti sikap bertanggungjawab dan kepimpinan (3.60) serta pendedahan awal terhadap asas keusahawanan di sekolah (3.45) turut memberi pengaruh signifikan terhadap pemilihan kerjaya ini. Walaupun faktor latar belakang keluarga usahawan mencatat skor min yang paling rendah (3.211), ia tetap menunjukkan wujudnya kesan terhadap minat keusahawanan, walaupun bukan faktor utama.

4. Perbincangan

Hasil dapatan kajian mendapati bahawa majoriti responden menunjukkan kecenderungan untuk menceburi bidang keusahawanan sebagai pilihan kerjaya selepas tamat pengajian. Ini dibuktikan melalui analisis data yang menunjukkan min keseluruhan bagi item-item berkaitan keusahawanan adalah 3.5502, yang menunjukkan tahap kecenderungan yang sederhana tinggi terhadap pemilihan kerjaya dalam bidang tersebut.

Pelbagai faktor telah dikenalpasti sebagai pemangkin kepada kecenderungan menceburi bidang keusahawanan, hal ini turut disokong oleh kajian-kajian terdahulu. Pada peringkat awal, penglibatan individu dalam bidang ini sering dikaitkan dengan dorongan ekonomi. Kajian oleh

Kuratko dan Hodgett, Mohd Salleh et al. (2005), Nor Aishah Buang (2002), serta Rosli et al. (2007) mengesahkan bahawa motivasi utama untuk menceburi keusahawanan adalah berkait rapat dengan peluang menjana pendapatan dan mencapai kestabilan ekonomi.

Sehubungan itu, dengan peningkatan kesedaran terhadap potensi kerjaya dalam bidang keusahawanan, adalah penting untuk institusi pendidikan memperkukuhkan sokongan terhadap pembangunan kemahiran keusahawanan dalam kalangan pelajar melalui latihan, pendedahan industri dan pembudayaan minda usahawan sejak di bangku pengajian.

Selain daripada faktor ekonomi, proses pemilihan kerjaya dalam bidang keusahawanan turut dipengaruhi oleh ciri-ciri psikologi dan personaliti individu, yang dipercayai mempunyai perkaitan rapat dengan sikap dan tingkah laku keusahawanan. Aspek ini merangkumi kecenderungan individu terhadap risiko, tahap keyakinan diri, keperluan untuk pencapaian, serta keinginan untuk berdikari dan mengawal masa depan sendiri. Berdasarkan penelitian terhadap kajian-kajian terdahulu, pemilihan kerjaya keusahawanan sering dikaitkan dengan:

- Faktor personaliti
- Demografi (jantina, umur, latar belakang keluarga)
- Latar belakang pendidikan
- Faktor persekitaran

Beberapa kajian terdahulu seperti yang dilakukan oleh Alstete (2002), Bird (1988), Collins et al. (2004), Mohd Salleh et al. (2005), dan Roberson et al. (2003) telah mengenal pasti pelbagai faktor yang mempengaruhi keputusan individu untuk menceburi bidang keusahawanan. Faktor-faktor ini secara umum boleh dikategorikan kepada dua kumpulan utama iaitu faktor penarik (*pull factors*) seperti peluang pasaran, kebebasan bekerja sendiri, potensi pendapatan tinggi, minat mendalam terhadap bidang tertentu manakala faktor penolak (*push factors*): ketiadaan peluang pekerjaan, ketidakpuasan terhadap kerjaya semasa, tekanan ekonomi atau sosial. Pemahaman terhadap kedua-dua jenis faktor ini amat penting dalam merangka strategi sokongan dan pembangunan keusahawanan yang lebih menyeluruh dan berkesan.

Selain faktor ekonomi dan psikologi, beberapa kajian lepas turut mengesahkan bahawa pemilihan kerjaya keusahawanan dipengaruhi oleh pelbagai faktor latar belakang dan motivasi individu. Antara faktor yang sering dikenal pasti termasuk latar belakang keluarga, latar belakang demografi (umur, jantina, lokasi geografi), tahap pendidikan, pengalaman bekerja, status pekerjaan semasa dan faktor-faktor motivasi dalaman dan luaran.

Kajian oleh Nittykangas dan Tervo (2002) turut menyokong dapatan ini, di mana penemuan mereka menunjukkan bahawa faktor-faktor tersebut memberikan kesan secara langsung dan tidak langsung terhadap kecenderungan individu untuk memilih bidang keusahawanan sebagai kerjaya. Latar belakang keluarga, misalnya, sering dikaitkan dengan pendedahan awal kepada persekitaran perniagaan yang seterusnya membina minat dan keyakinan terhadap dunia keusahawanan. Pengetahuan mengenai faktor-faktor ini sangat penting bagi institusi pendidikan dan pihak pembuat dasar dalam merangka strategi yang bersesuaian untuk menggalakkan penyertaan graduan dalam bidang keusahawanan, termasuk melalui program pendedahan awal, latihan praktikal, dan sokongan pembiayaan.

Secara keseluruhannya, dapatan menunjukkan bahawa pelajar mempunyai kesedaran yang tinggi terhadap potensi bidang keusahawanan dan menyedari kepentingan kemahiran insaniah serta sikap keusahawanan dalam menjamin kelangsungan kerjaya. Sokongan institusi, keluarga, dan pendedahan awal menjadi pemangkin kepada minat pelajar untuk menceburi bidang ini. Dapatan ini menjadi asas penting untuk mencadangkan strategi dan penambahbaikan program keusahawanan dalam sistem pendidikan teknikal dan vokasional.

5. Rumusan Dan Cadangan

5.1 Rumusan

Kajian ini dijalankan untuk meneliti dapatan berkaitan kebolehpasaran graduan serta kecenderungan pelajar terhadap pemilihan kerjaya keusahawanan khususnya dalam kalangan pelajar semester akhir program Diploma Teknologi Digital di Politeknik Sultan Mizan Zainal Abidin. Dapatan menunjukkan bahawa pelbagai faktor seperti latar belakang keluarga, pendedahan awal terhadap keusahawanan, ciri-ciri psikologi dan motivasi diri mempengaruhi minat pelajar untuk menceburi bidang keusahawanan.

Selain itu, analisis data juga menunjukkan peningkatan kadar kebolehpasaran graduan TEVT dari tahun ke tahun, menandakan keberkesanan pelaksanaan program dan inisiatif seperti Program 1 Pensyarah 5 Graduan (1L5G) dan kerjasama pelbagai pihak dalam menyediakan graduan yang bersedia memasuki pasaran kerja. Ini sekaligus mencerminkan usaha berterusan institusi pendidikan dan kerajaan dalam memperkasa potensi graduan.

5.2 Cadangan

Berdasarkan dapatan kajian, beberapa cadangan telah dikenal pasti bagi meningkatkan lagi kebolehpasaran graduan dan galakan terhadap kerjaya keusahawanan:

1. **Pengukuhan Modul Keusahawanan di Institusi Pendidikan**

- o Menambah baik kandungan kurikulum keusahawanan agar lebih praktikal, melibatkan kajian kes sebenar dan pengalaman industri.

2. **Program Pendedahan Awal dan Mentoring**

- o Memperluas program seperti 1L5G dan bimbingan kerjaya secara berkala agar pelajar lebih bersedia dari aspek pengetahuan dan kemahiran insaniah.

3. **Perkongsian Pintar dengan Industri**

- o Menjalin kerjasama lebih erat dengan syarikat dan agensi berkaitan untuk menyediakan peluang latihan industri, bimbingan serta padanan kerja.

4. **Galakan Aktiviti Keusahawanan Pelajar**

- o Menyediakan platform dan dana permulaan untuk pelajar yang berminat memulakan perniagaan kecil semasa pengajian.

5. **Pembangunan Soft Skills Secara Sistematik**

- o Melaksanakan latihan insaniah seperti komunikasi, pemikiran kritikal dan penyelesaian masalah sebagai komponen wajib dalam pembangunan kerjaya pelajar.

5.3 Penutup

Kajian ini membuktikan bahawa kebolehpasaran graduan serta kecenderungan terhadap bidang keusahawanan amat bergantung kepada sokongan institusi, pendedahan awal, dan sikap individu. Meskipun terdapat peningkatan dari segi statistik kebolehpasaran, masih banyak ruang untuk memperbaiki mekanisme yang menyokong graduan agar lebih bersedia dan kompetitif di pasaran kerja.

Sehubungan itu, melalui kerjasama pelbagai pihak termasuk institusi pendidikan, industri, dan kerajaan diharap pelajar bukan sahaja berjaya mendapat pekerjaan, malah

mampu mencipta peluang kerjaya sendiri sebagai usahawan. Langkah-langkah strategik dan berterusan perlu dilaksanakan agar graduan TVET terus menjadi penyumbang aktif kepada pembangunan ekonomi negara.

Rujukan

- Ab Aziz, Y. (2003). *Prinsip Keusahawanan*. Petaling Jaya, Selangor: Prentice Hall.
- Ab. Aziz bin Yusof (2003). “*Usahawan dan Keusahawanan: Satu Penilaian*.” Sintok, Penerbit Universiti Utara Malaysia.
- Azhar Harun dan Nawi Abdullah (2004). “*Metodologi Penyelidikan Ekonomi dan Sains Sosial*.” Singapura: Thomson Asia Pt. Ltd.
- Hisrich, Robert D. dan Peters, Michael P (2005).” *Entrepreneurship*”. New York: Mcgraw-Hill.
- Malaysia, Kementerian Pendidikan Tinggi (2022). *Laporan Pengesanan Graduan 2022*. Putrajaya : Kementerian Pendidikan Tinggi.
- Malaysia, Kementerian Pembangunan Usahawan dan Koperasi (2019). *Dasar Keusahawanan Nasional* . Putrajaya : Kementerian Pembangunan Usahawan dan Koperasi.
- Mohamad Najib Abdul Ghafar (2003). “*Rekabentuk Tinjauan: Soal Selidik Pendidikan*.”Johor: Universiti Teknologi Malaysia.
- Mohd Majid Konting (2004). “*Kedah Penyelidikan Pendidikan*.” Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.